

Bartłomiej Zeidler

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID: 0000-0002-0533-4558

Związek amerykańskiej awangardy metalowej z Menegroth the Thousand Caves Studio Colina Marstona

Wstęp

Ruch awangardowy w muzyce nie jest zjawiskiem nowym, a jego produktem są zawsze nowatorskie idee i rozwiązania muzyczne. Na początku XX wieku kompozytorzy starali się przełamywać schematy wypracowane przez muzykę romantyczną. Nowych rozwiązań upatrywali w technice dodekafonii czy też w muzyce atonalnej. W latach 50. XX wieku powstał natomiast totalny serializm, który utworzył podwaliny pod późniejsze eksperymenty muzycznej awangardy (Skowron 2016). Nie sposób nie wspomnieć tu o kompozytorze takim jak John Cage, którego utwór 4'33" z 1952 roku nie zawiera treści muzycznych sensu stricto i jest dziełem najczęściej przywoływanym w dyskusji na temat XX-wiecznej muzycznej awangardy. W XXI wieku, wraz z rozwojem technologii i globalizacją środowiska muzycznego wzrosła liczba aktywnych muzyków, zwłaszcza w obszarze muzyki popularnej. Efektem tego jest pojawienie się dużej liczby gatunków oraz podgatunków w niszach, które z reguły nie cieszą się dużą popularnością w mediach czy głównym nurcie. Przykładem takiego zjawiska może być zapoczątkowany w latach 70. nurt metalowy, który przez ostatnie 50 lat uległ znacznym metamorfozom.

Nadejście black metalu pod koniec lat 80. XX wieku pokazało, że wystarczy posiadać komputer, żeby przekuć własną bezkompromisową ideę w nagrania, które z powodzeniem mogą zapoczątkować nowy nurt. Wymienić tu można takie projekty muzyczne jak Burzum, Mayhem czy Celtic Frost. Niszowość w niektórych gatunkach ma także swoją ciemną stronę. Ortodoksyjni słuchacze i twórcy są przekonani, że to, co już słyszeli jako black metal, jest jego prawdziwą inkarnacją, a wszystko, co choć trochę odstaje od ogólnie przyjętych norm, nie jest już metalem. Efektem takiego podejścia jest częste powielanie tych samych schematów, co staje się pewnego rodzaju paradoksem, jeśli uświadomimy sobie, że black metal w swoich początkach dość mocno zrywał z ówczesnymi konwencjami muzycznymi. Metal awangardowy jest swoistą reakcją na zastane

utarte konwencje, chociaż muzycy komponujący tego typu muzykę są bardziej zainteresowani poszukiwaniem i rozszerzaniem palety brzmieniowej, a łamanie schematów gatunkowych jest raczej wypadkową ich poszukiwań niż celem samym w sobie.

Wyjątkiem od tej reguły jest Hunter Ravenna Hunt-Hendrix, która w swoim manifestie transcendentalnego black metalu z 2010 roku starała się zaproponować nową wizję metalu. Tekst ten, będący typowo awangardowym elementem, jest w muzyce popularnej, a co za tym idzie metalowej, rzadkością. Najbliżej prawdziwego blackmetalowego manifestu można umieścić chyba jedynie samobójczy list Pera „Dead” Yngve Ollina (gitarzysty i wokalisty Mayhem, jednego z prekursorów muzyki blackmetalowej), który – bardziej niż techniki gry czy sposoby kompozycji – stanowił ucieleśnienie idei związanych z tą muzyką.

Wybaczcie krew, podciąłem sobie żyły i szyję. Miałem zamiar umrzeć w lesie, tak żeby potrzeba było kilku dni, zanim ktoś mnie znajdzie. Przynależę do lasu i zawsze tam należałem. Nikt i tak nie zrozumie powodu, dla którego tak jest. Żeby to trochę wyjaśnić – nie jestem człowiekiem, to jest tylko sen i niedługo się przebudzę. Jest zimno i krew krzepnie, dodatkowo ten nowy nóż jest zbyt tępy. Jeśli nie uda mi się zabić się nożem, rozp***dolę sobie czaszkę strzelbą. Ale jeszcze nie wiem. Zostawiłem wszystkie swoje teksty obok – Let the Good Times Roll – i resztę pieniędzy. Kto pierwszy, ten lepszy. Na pożegnanie przedstawiam wam Life Eternal – zróbcie z tym, co chcecie. Pelle.

PS – Nie wymyśliłem tego teraz, tylko siedemnaście lat temu¹.

Hunter Ravenna Hunt-Hendrix odnosi się do śmierci Deada jako do *origin myth* black metalu. Proponuje podział metalu na dwie „gałęzie”: *hyperboreal black metal* – czyli black metal o skandynawskim rodowodzie kontynuujący tradycje pierwszej i drugiej fali black metalu, oraz *transcendental black metal* – który zakłada wyemancypowanie się metalu (zwłaszcza amerykańskiego) spod jarzma skandynawskich tradycji (Hunt-Hendrix 2009: 3). Chociaż sam manifest nie przyczynił się do wyodrębnienia amerykańskiego metalu w formie transcendentalnego black metalu, w pewien sposób opisał tendencję, którą można obserwować od początku XXI wieku w ekstremalnym metalu zza oceanu: zerwanie z europocentryczną metalową tradycją, poszukiwanie nowych rozwiązań, korzystanie z technik kompozytorskich wypracowanych przez awangardowych muzyków XX wieku (jak np. serializm czy aleatoryzm)² oraz nacisk na intertekstualność. Takie podejście do muzyki metalowej pozwala twórcom – zgodnie

¹ „Excuse the blood, but I have slit my wrists and neck. It was the intention that I would die in the woods so that it would take a few days before I was possibly found. I belong in the woods and have always done so. No one will understand the reason for this anyway. To give some semblance of an explanation I’m not a human, this is just a dream and soon I will wake. It was too cold and the blood kept clotting, plus the new knife is too dull. If I don’t succeed dying to the knife I will blow all the shit out of my skull. Yet I do not know. I left all my lyrics by «Let the good times roll» – plus the rest of the money. Whoever finds it gets the fucking thing. As a last salutation may I present «Life Eternal». Do whatever you want with it. / Pelle. I didn’t come up with this now, but seventeen years ago”.

² Zob. profile zespołów Jute Gyte, Scarcity i Krallice na portalu Bandcamp.

z tradycją awangardową – na poszerzanie granic poznawczych gatunku muzycznego, w którym funkcjonują. Sprawia to jednak dość duże problemy terminologiczne, dlatego też badacze i krytycy często wykorzystują określenia takie jak post-metal, experimental metal, extreme metal czy avant-garde metal. Jest to skutek tego, że dzięki działalności eksperymentujących muzyków i zespołów sfera muzyki metalowej poszerza się poza dotychczas przyjęte ramy gatunkowe.

Jednym z najważniejszych miejsc na aktualnej mapie metalowej awangardy jest studio Menegroth the Thousand Caves, znajdujące się w dzielnicy Queens w Nowym Jorku. W ciągu 15-letniej działalności nagrano tam oraz wyprodukowano ponad 450 albumów zespołów, które starają się wytyczyć własne ścieżki metalu. Artykuł ten jest poświęcony biografii oraz spojrzeniu na muzykę właściciela tego studia, Colina Marstona.

Colin Marston – zarys biograficzny

Colin Marston urodził się 13 września 1982 roku w Filadelfii. W wieku sześciu lat rozpoczął grę na fortepianie i gitarze, jednak po pewnym czasie porzucił te instrumenty. Pięć lat później wrócił do grania na gitarze i pozostał w tym konsekwentny, a po trzech latach rozszerzył instrumentarium o gitarę basową. Mając szesnaście lat, nauczył się gry na gitarze Warra, która podobnie jak chapman stick, służy głównie do gry techniką zwaną tapping³. W 1999 roku założył zespół Infidel? Castro! Jeszcze tego samego roku występował przed muzykami z Dyshrytmia, którzy stali się jego dużą inspiracją. Dwa lata później, w roku 2001, Marston stworzył z Markiem Lemerem projekt muzyczny o nazwie Behold... The Arctopus! Wtedy artysta miał już plan – wiedział, że chce się zajmować muzyką, jednak pragnął mieć również stabilny zawód związany z pasją. Z tego względu przeprowadził się do Nowego Jorku, gdzie ukończył inżynierię dźwięku na New York University.

Gdy byłem nastolatkiem, wyższa edukacja wydawała mi się bezsensowna, ponieważ już wtedy wiedziałem, że zamierzam poświęcić swoje życie muzyce. Na szczęście byłem tak samo zainteresowany nagrywaniem i inżynierią dźwięku, jak samą muzyką. Mam poważne zastrzeżenia w kwestii grania muzyki, której nie lubię, ale jestem w stanie całkowicie cieszyć się z produkowania rzeczy, które nie pociągają mnie muzycznie. Jeśli byłbym w stanie rozwinąć zrozumienie technikaliów nagrań i akustyki, mógłbym tworzyć lepsze swoje albumy oraz posiadać umiejętności, które przełożyłyby się na zniechęconą pracę (Colpitts 2018)⁴.

³ Tapping – technika gry na instrumentach strunowych, rozpowszechniona głównie w grze na gitarze elektrycznej, która polega na wydobywaniu dźwięku legato (płynnego przejścia między dźwiękami) poprzez naciśnięcie lub oderwanie od struny palca ręki standardowo szarpającej struny.

⁴ „As a teenager, higher education seemed pointless, since I already was sure that I was going to devote my life to music. Luckily I was just as interested in recording and audio engineering as making music itself. I have serious reservations about being hired to play music I don't like, but I can thoroughly enjoy recording and mixing things I don't care for musically. So if I could

W 2003 roku Marston założył duet Była wraz z Kevinem Hufnagelem z Dysrhythmii. Do drugiego został zaproszony rok później. W 2007 stworzył wraz z Mickiem Barrem zespół Krallice, a w 2009 roku dołączył jako basista do Gorguts. Oprócz tych zespołów, warto wspomnieć jeszcze o innych projektach, jak Indricothere, Encenathrakh, Adharcáil czy Edenic Past.

W roku 2003 oraz 2005 brał udział w nagrywaniu dwóch albumów Dysrhythmii (odpowiednio *Pretest* i *No Interference*) z takimi legendami realizacji dźwięku jak Steve Albini czy Martin Bisi, o czym wspomina:

Dla doświadczenia w nagrywaniu Dysrhythmia była równie ważna. Dołączyłem do nich w 2002 czy 2003, gdy poszli do studia Electrical Audio, by nagrać *Pretest* ze Stevem Albinim. Pierwszy ich album, na którym wystąpiłem, był nagrany w 2005 r. w BC Studio z Martinem Bisi. Obserwowanie Albiniego i Bisiego przy pracy było tak samo wartościowe, jak cztery lata nauki na uniwersytecie. Steve był niesamowity, ponieważ miał bardzo rozległą wiedzę i rozumiał swój sprzęt. Wiedział, jakiego mikrofonu i w jakiej pozycji użyć, by nagrane ścieżki nie wymagały dużo miksowania. W wyniku tego w jego produkcjach nigdy nie słychać zbytnej ingerencji w dźwięk. Bisi był świetny, ponieważ używał praktycznie zupełnie innych technik od Albiniego, by uzyskać podobny efekt z Dysrhythmia. Obaj (Bisi i Albini) mieli duże przestrzenie ze ścianami z kamieni i cegły (Marston zwraca tu uwagę na specyficzne walory akustyczne tych materiałów – dop. B.Z.) oraz nagrywali wszystko analogowo. Ale Albini używał nowoczesnych i starszych mikrofonów z najwyższej półki oraz dziwacznych lub przerobionych sprzętów i miksował ręcznie bez użycia automacji. Bisi używał masowo produkowanych tanich mikrofonów i miksował bardzo ostrożnie i aktywnie, używając konsolowej automacji (ponieważ wszystko było analogowe). Obaj uzyskiwali bardzo precyzyjne i czyste brzmienie, które jednocześnie było surowe, potężne, naturalne i przestrzenne. Ten archetyp nagrań i miksowania to coś, w co sam często celuję (Colpitts 2018)⁵.

develop an understanding of the technical side of recording and acoustics, I could make my own records better, and develop a skill translating to a job that I wouldn't hate".

⁵ „From a recording standpoint, Dysrhythmia was important as well. I tagged along with them in 2002 or '03 when they went to Electrical Audio to record *Pretest* with Steve Albini. The first album that I played on in 2005 was recorded at BC Studio with Martin Bisi. Watching Albini and Bisi work was just as good for my education as four years of recording school. Steve ruled because he had such extensive scientific and experiential understanding of his equipment. He knew what mic to use and where to put it to translate to as little mixing as necessary. As a result, his mixes never sound labored over. Bisi was great because he used almost opposite techniques to achieve a very similar and equally awesome result for Dysrhythmia. Both Bisi and Albini had large stone/brick live rooms and recorded and mixed all analog. But Albini used top-of-the-line, vintage and modern, custom and obscure equipment and mixed while reading with no automation. Bisi used run-of-the-mill cheap mics and mixed very carefully and actively, doing console-based automation (since it was all analog). They both got a precise clear sound while simultaneously raw, big, roomy, and natural. That's the kind of recording/mix I usually gravitate toward making myself”.

Menegroth the Thousand Caves

Wchodzenie do Menegroth jest jak wchodzenie pod pokład statku – wewnątrz jest pozbawione okien i jest ciemno, promienie słoneczne tu nie dochodzą, lecz mimo to jest bardzo komfortowo. Jamie Myers, Sabbath Assembly (Colpitts 2018)⁶.

W 2006 roku Marston stworzył studio Menegroth the Thousand Caves – w dzielnicy Queens w Nowym Jorku, w lokalu, który wcześniej stanowił studio hiphopowe. Od tamtego czasu w Menegroth powstało ponad 450 albumów, a samo studio współpracowało z ponad 250 różnymi muzykami z Nowego Jorku i nie tylko.

W Menegroth Colin tworzy wyjątkową atmosferę do ekstremalnego eksperymentowania, gdzie można wykorzystać pełnię swojego potencjału artystycznego i technicznego. Brandon Seabrook (Colpitts 2018)⁷.

Menegroth the Thousand Caves jest na mapie Nowego Jorku miejscem wyjątkowym. Świadczyć o tym może lista zespołów i wytwórni, które miały okazję współpracować ze studiem podczas jego 15-letniej działalności. Lista ta jest długa i zawiera plejadę wybitnych artystów, co może budzić podziw, jeśli weźmie się pod uwagę, że renoma studia została uzyskana dzięki poczcie pantoflowej. Co jednak sprawia, że studio Menegroth przyciąga tylu utalentowanych eksperymentalnych i awangardowych muzyków?

Uwielbiam współpracować z Colinem, ponieważ poza tym, że jest skrupulatnym inżynierem dźwięku, jest też niesamowitym gitarzystą i kompozytorem, żadna prośba estetyczna ani techniczna nie stanowi dla niego wyzwania. Brandon Seabrook (Colpitts 2018)⁸.

Atutem Colina Marstona jest wszechstronne doświadczenie, wykształcenie w zakresie produkcji muzycznej, a także otwartość na nowe pomysły. Te trzy czynniki umożliwiają mu realizację nawet najbardziej skomplikowanych projektów muzycznych tak, by idee wybrzmiały w organiczny sposób. Jego domyślna metoda nagrywania zespołów polega na tym, by wykonać podstawową aranżację „na setkę”, a następnie dograć kolejne ścieżki dźwiękowe. Takie podejście umożliwia mu zachowanie performatywnego charakteru muzyki przy jednoczesnej możliwości dalszego ulepszania bądź rozszerzania warstwy brzmieniowej danego utworu/albumu. W czasach, gdy spora część metalu polega na wykorzystywaniu triggerowania⁹, nagrywania osobno każdej

⁶ „Entering Menegroth studio is like stepping into the belly of a ship – it’s windowless interior is dark, and rayless, yet it’s extremely comfortable”.

⁷ „At Menegroth, Colin creates a special atmosphere for extreme experimentation where you can push yourself to your technical and artistic limits”.

⁸ „I love working with Colin because aside from his fastidious engineering skills, he’s an incredible instrumentalist and composer so you can’t phase him with any technical or aesthetic request”.

⁹ Triggerowanie – technika nagrań polegająca na podmianie dźwięku oryginalnej perkusji samplami. Perkusja w tej technice de facto pełni rolę kontrolera midi.

ścieżki oraz kwantyzacji instrumentów¹⁰ w celu uzyskania jak najbardziej technicznego brzmienia kosztem jego organiczności, podejście Colina Marstona stanowi swoisty krok do przodu, który pozwala kompozycjom wybrzmieć w sposób jak najbardziej organiczny. Organiczność ta wpływa na drastyczne¹¹ doznania muzyki. Ekstremalne drastyczne doznania stanowią cel dla wielu muzyków metalowych, nic więc dziwnego, że rozwiązania proponowane przez Marstona są dla nich dokładnie tym, czego szukają.

Dla mnie ważne jest, by zachęcać ludzi do nagrań, które nie są zbyt pocięte lub edytowane. Jeśli jesteśmy w stanie nagrać całość na żywo, po prostu wejdźmy do studia i zagrajmy razem, ponieważ to z reguły będzie brzmiało najlepiej. W momencie, w którym zaczynamy rozkładać instrumenty na czynniki pierwsze, tracimy zdolność do postrzegania interakcji pomiędzy nimi. Najszybciej można to utracić, gdy skupiamy się na perfekcyjnym nagraniu każdego pojedynczego instrumentu. Staram się zachęcać ludzi do szerszego spojrzenia na ich muzykę i nieskupiania się za bardzo na technicznym aspekcie wykonania. Nie ma nic złego w nagraniu kilku błędów. Gdy ktoś mnie spyta, czy dobrze wypadł na nagraniu, będę szczery. Ale staram się, by moja opinia uwzględniała powyższe rzeczy. Dopóki nagranie nie jest katastrofą i dobrze brzmi, jest to ważniejsze niż techniczna perfekcja (Foley 2014)¹².

Przegląd awangardowych zespołów współpracujących z Menegroth

W zbiór ponad 450 albumów wyprodukowanych przez Menegroth nie trzeba sięgać głęboko, by udowodnić, że studio jest kuźnią nowojorskiej awangardy metalowej. Jednym z takich projektów muzycznych może być wspomniane wcześniej Liturgy, założone w 2007 roku przez nowojorską kompozytorkę i filozofkę Hunter Ravenę Hunt-Hendrix. Odpowiedzialna za *Transcendental Black Metal Manifesto* (2009), współpracowała z Menegroth podczas nagrań albumu *Renihilation* (2009), mającego bardzo szorstkie i organiczne brzmienie, nawiązujące do stylistyki pierwszych albumów black metalowych, i ukazującego rozwiązanie, mające na celu emancypację amerykańskiej sfery tego nurtu muzycznego. Przykładami takich rozwiązań mogą być postrzeżone

¹⁰ Kwantyzacja oznacza przyporządkowanie stałej wartości nutowej dopasowanej do rastrowanego metrum, co umożliwi idealnie precyzyjne dopasowanie dźwięku do metrum i tempa.

¹¹ Według dychotomii Carolyn Abbate refleksja na temat muzyki dzieli się na gnostyczną – taką, którą postrzegamy naszym intelektem, oraz drastyczną – taką, która oddziałuje na naszą somatykę. W przypadku ekstremalnych gatunków metalu refleksja ta jest naturalnie drastyczna (Abbate 2004).

¹² „For me, it’s trying to encourage people to get performances that aren’t too chopped up or edited. If you can do the whole thing live, just go in there and play together because that’s usually going to sound the best. Once you start taking a particular instrument’s parts piecemeal, you start losing a sense of the forest, of the way things are interacting. This can get lost once you’re focusing on perfecting every single little element separately. I try to encourage people to have a sense of the bigger picture of what’s going on and not to focus too much on their own perfection. It’s okay to leave a few mistakes. I’ll give an honest opinion when someone asks, «Do you think that was a good take?». But my opinion tends to be very accommodating. As long as it’s not a train wreck and the feel is good, that’s more important than having something perfect”.

i fragmentaryczne riffy gitarowe, granie na gitarze w wyższym rejestrze, użycie tempo rubato oraz zmiany tempa takie jak *accelerando* lub *ritardando*. Na uwagę zasługuje również użycie techniki zwanej *burst beat*, która jest nową tendencją grania *blast beatu* (naprzemiennego uderzania stopy i werbla) polegającą na tym, że perkusista gra na werblu za pomocą techniki Moellera, która umożliwia dwukrotne uderzenie werbla pomiędzy uderzeniami stopy. Zastosowanie tej techniki wpływa znacząco na brzmienie utworów, a w kontekście manifestu jest filozoficzną opozycją wobec *blast beatu*, który symbolizuje zniszczenie, podczas gdy *burst beat* obrazuje i symuluje życie.

Rdzeniem transcendentalnego black metalu jest *burst beat*. *Burst beat* to super *blast beat*, *blast beat*, który działa jak przyptyw i odpływ, rozszerza się i kurczy, oddycha. Podmienia on śmierć i atrofię na życie i hipertrofię. Transformacja ta osiągana jest dwojako. Pierwszym atrybutem *burst beatu* jest przyspieszenie. *Burst beat* przyspiesza i zwalnia. Ma przyptyw i odpływ. Ten przepływ zarówno naśladuje, jak i symuluje życie. Rozszerza się i kurczy jak przyptyw, ekonomia, dzień i noc, oddychanie, życie i śmierć. Drugim atrybutem *burst beatu* jest rozerwanie. *Burst beat* zawiera w sobie nagłe przerwania lub zmiany fazy. Podobnie jak wszystkie naturalne systemy, ulega nagłym zmianom z jednego stanu do drugiego. Wyobraźmy sobie konia, który przechodzi ze stepu, przez kłus, do galopu. Wyobraźmy sobie wodę, która zmienia stan skupienia z lodu, przez ciecz, do pary wodnej. Moment przerwania jest momentem transcendencji. Czyż jest rzecz bardziej święta niż moment, w którym woda zamienia się w parę? Lub gdy chód zamienia się w bieg? (Hunt-Hendrix 2009)¹³.

Aesthetica (2011), kolejny album Liturgy, który również został nagrany i wyprodukowany w Menegroth, jest już pełnym rozwinięciem idei transcendentalnego black metalu. Ten album nie brzmi w ogóle jak *Renihilation*, które mimo używania technik opisanych w manifestie, miało szorstki i destruktywny charakter. *Aesthetica* w swojej intensywności i brzmieniu funkcjonuje jako antyteza klasycznie ujętego black metalu (np. dorobku muzycznego Burzum, Mayhem, Darkthrone czy Emperor) i dzięki swojej jaskrawej barwie stanowi kamień milowy mikrogatunku, jakim jest transcendentalny black metal.

Kolejnym zespołem, który wybrzmiał dzięki studiu Menegroth, jest Imperial Triumphant. Trio blackmetalowe, założone w Nowym Jorku w 2005 roku, nagrało tam wszystkie swoje albumy studyjne: *Abominamenvm* (2012), *Abyssal Gods* (2015), *Vile*

¹³ „The backbone of Transcendental Black metal is the Burst Beat. The burst beat is a hyper blast beat, a blast beat that ebbs, flows, expands and contracts, breaths. It replaces death and atrophy with life and hypertrophy. This transformation is accomplished by two features: acceleration and rupture. The first feature of the burst beat is acceleration. The burst beat accelerates and decelerates. It has an ebb and a flow. This flow both mirrors life and stimulates life. It expands and contracts like the tide, the economy, day and night, inhalation and exhalation, life and death. The second feature of the burst beat is rupture. The burst beat features sudden ruptures or phase transitions. Just like all natural systems, it breaks suddenly from one state to another. Consider the horse as it switches from walk to trot to canter. Consider water as it switches from ice to liquid to gas. The moment of the rupture is the moment of transcendence. What is holy if not the moment that water turns to steam? Or the moment that a walk turns to a run?”

Luxury (2018), *Alphaville* (2020), *Spirit of Ecstasy* (2022). Pierwsze dwa to bardzo silne mieszanki black metalu z technicznym death metalem, jednak mimo licznego użycia dysonansów i wirtuozerskich riffów, albumy te pozostawały w kręgu wypracowanych już rozwiązań gatunków, które syntezowały. Wydobywały z ich formuł i estetyki wszystko, co się dało, nie wykraczały jednak za bardzo poza ogólnie przyjęte normy ekstremalnego metalu. Sytuacja zmieniła się diametralnie wraz ze stworzeniem *Vile Luxury*, na którym to muzycy zaczęli eksperymentować z dźwiękami w taki sposób, by jak najdokładniej oddać brzmienie Nowego Jorku – miasta, w którym żyją i tworzą. Dzięki temu uzyskali mieszankę black i death metalu ze sporą dozą nowojorskiego jazzu, przejawiającego się we wstawkach jazzowych oraz w instrumentach dętych, które pojawiły się na albumie. Nowy Jork w wizji Imperial Triumphant jest monumentalny, bogaty, a jednocześnie brudny i dysonujący. Muzycy używają butelek po winie jako slide’u do gitary¹⁴, ustępy z przesterowanymi gitarami i blast beatami przeplatają się z brzmieniami wyciągniętymi wprost z jazzu, a momentami te dwa światy spajają się w jeden i brzmia niczym przesterowana twórczość Ornette’a Colemana z lat 60. Wizja ta była kontynuowana i poszerzana na kolejnych albumach, czego dowodem może być gościnny występ Tomasa Haake (Meshuggah) z bębnami taiko w utworze *City Swine* (album *Alphaville*).

Myślę o nas jak o zespole rockowym w pierwszej kolejności, a potem jako o awangardowym black metalu z jazzowym brzmieniem. [...] Zawsze myślę o muzyce najpierw w kontekście brzmienia, a dopiero potem kompozycji. Steve Bianco, Imperial Triumphant (Metal Injection 2020)¹⁵.

Colin jest nam bliski w sensie jego pochodzenia muzycznego, ale także jego poglądów na muzykę, a także sposobu, w jaki pracuje. Jest bardzo wydajny, stara się utrzymać naturalne brzmienie tego, co działo się w danym momencie, jednocześnie rzeźbiąc i tworząc dźwięk, ponieważ album jest doświadczeniem sonicznym. Nie każdy słucha muzyki, by usłyszeć zestawienie dźwięków, częstotliwości i rytmów w konkretnym ułożeniu. Dla niektórych doznania dźwiękowe są bardzo fizycznym, zmysłowym lub duchowym doświadczeniem. Kenny Grohowski, Imperial Triumphant (Metal Injection 2020)¹⁶.

Menegroth jest również odpowiedzialne za produkcję wszystkich albumów Krallice, co nie powinno dziwić, jako że Colin Marston jest aktywnym członkiem grupy od jej

¹⁴ Slide gitarowy jest metalową lub szklaną rurką zakładaną na palec w celu grania na gitarze techniką glissando oraz vibrato. Używanie slide’u jest powszechne w gatunkach takich jak blues czy jazz.

¹⁵ „I think of us as a rock band first, and then avant-garde black metal with a jazz sound. [...] I always think of music as a sound first, and the music part second”.

¹⁶ „Colin is kindred in the way where he comes from musically, but also how he sees music, and they way he works like being efficient, and also trying to keep things as natural as to what happened in the moment, and also sculpting and creating a sound, because record is a sonic experience. Not everyone listens to music because they want to hear an arrangement of sounds, frequencies, pitches, and rhythms in a particular way. For some people, the sound is a very physical, sensual, or spiritual experience”.

powstania. Z całej ich bogatej, obejmującej 13 wydawnictw dyskografii, na uwagę zasługuje album *Go Be Forgotten* (2017), który jest awangardową pochwałą klasycznego skandynawskiego black metalu. Zróżnicowanie stylistyczne tego albumu, z długimi, trwającymi po 10 minut epickimi utworami, takimi jak tytułowe *Go Be Forgotten* czy *This Forest For Which We Have Killed*, ukazuje sposób, w jaki Krallice bawi się konwencją. Mamy tu często powtarzające się fragmenty wypełnione blast beatami i charakterystycznym tremolo gitary, a potem w jednej chwili pojawia się przejście do ustępu, który brzmi jak blackmetalowa wersja wczesnego King Crimson. Laurkowość tego albumu podkreśla również dungeon synthowy¹⁷, przerywnik w postaci *Quadripartite Mirror Realm*, który od razu przywołuje na myśl *Rundtgång Av Den Transcendentale Egenbetens Støtte* z albumu *Filosofem* Burzum. Na *Go Be Forgotten* pojawiają się również krótsze utwory, wypełnione często zmieniającymi się riffami gitarowymi, powodującymi zawroty głowy u słuchaczy. W jednym z wywiadów Colin Marston przyznał, że często komponuje muzykę, tworząc serie, które później jednak nie ulegają przekształceniom, jak ma to miejsce w tradycyjnej technice serialnej (Lamberton 2021).

Calder Hannan, pracownik wydziału muzyki Columbia University in the City of New York prowadzący kanał Metal Music Theory, zwraca uwagę na pewien częsty zabieg w muzyce Krallice, który przejawia się na większości albumów tej formacji – jest to przekomponowanie. Większość riffów gitarowych i ustępów pojawia się tylko raz w utworach i za każdym razem ulega przekształceniom (Calder 2021). W połączeniu z nietypową strukturą rytmiczną melodii gitarowych tworzy to dezorientującą aurę, która podkreśla abstrakcyjny i „ponadludzki” aspekt ich twórczości, charakterystyczny dla całego nurtu metalowego. Inaczej niż w klasycznym black metalu, który kompozycyjnie stawiał raczej na prostotę melodii i nieskomplikowane rozwiązania harmoniczne oparte na power chordach. Chaos i abstrakcja objawiają się tu bardziej w szorstkości brzmienia przesterowanych gitar, w celowym nagrywaniu albumów niskiej jakości oraz w krzyczanych wokalach. W wykonaniu Krallice brzmi to inaczej niż w ogólnie przyjętych normach. Chaos, groza wszechświata i jego abstrakcja w sferze brzmieniowej wynikają z kompozycji utworów, które brzmią jak chaotycznie zlepione ze sobą pasáže gitarowe. Przeplatające się partie Micka Barra i Colina Marstona są otoczone gitarą basową Nicholasa McMastera, którego instrument często funkcjonuje jako trzecia gitara. Abstrakcyjność najlepiej obrazuje awangardowe podejście muzyków do ekstremalnego metalu, gdyż nawet na swoim profilu na portalu Bandcamp.com opisują siebie jako „black metal or not”.

Podsumowanie

Metal jako gatunek oraz jego ekstremalne podgatunki poszukują nowych sposobów wyrażania ostatecznych uczuć i idei. Wypracowane do tej pory klasyczne metody komponowania utworów metalowych powoli się wyczerpują, więc artyści szukają nowych

¹⁷ Dungeon synth to podgatunek muzyki ambientowej, powstały pod koniec lat 80. w wyniku połączenia muzyki ambientowej z estetyką blackmetalową. Wiele albumów blackmetalowych drugiej fali zawierało w sobie interludium dungeon synthowe (np. *Filosofem* Burzum).

rozwiązań kompozycyjnych i brzmieniowych. Wykorzystywane techniki nie są novum w szerszej perspektywie, najczęściej są one dorobkiem intelektualnym XX-wiecznych awangardowych artystów, jednak w środowisku metalowym stanowią nowość i pozwalają twórcom na budowanie zupełnie nowych kompozycji i brzmień, które poszerzają granice tego, co uznaje się za metal. Efektem jest opisywanie tego typu muzyki przez krytyków muzycznych jako post-metal, extreme metal czy metal awangardowy, ponieważ zespoły te często wymykają się ramom gatunkowym i trudno je zakwalifikować bezpośrednio do którejkolwiek z metalowych kategorii. Colin Marston wraz ze swoim studiem Menegroth the Thousand Caves stworzył miejsce, w którym muzycy poszukujący wyżej wymienionych możliwości mogą realizować swoje wizje i pomysły bez skrupowania, w atmosferze wzajemnego zrozumienia i w towarzystwie jednego z najbardziej utalentowanych współczesnych producentów muzyki metalowej. Ponad 450 albumów wyprodukowanych przez Marstona w ciągu ostatnich 15 lat pokazuje, jak ważnym miejscem na metalowej mapie muzycznej jest jego studio.

Bibliografia

- A Casual Conversation with Producer Colin Marston „Behind the Desk” Season 01 Ep. #03. 2020. Brutally Delicious Productions. <https://www.youtube.com/watch?v=wDucMroy0ck> (dostęp: 10.10.2022).
- Abbate Carolyn. 2004. „Music – Drastic or Gnostic?”. *Critical Inquiry* 30(3). 505–536. <https://doi.org/10.1086/421160> (dostęp: 10.10.2022).
- Alfano Chris. 2013. Death to False Drum Reverb! An Interview with Gorguts’ Colin Marston. *Gear Gods*. <https://geargods.net/interviews/death-false-drum-reverb-interview-gorguts-colin-marston/> (dostęp: 10.10.2022).
- Avant-garde music. [b.d.]. Allmusic. <https://www.allmusic.com/subgenre/avant-garde-music-ma000004930?1672921846942> (dostęp: 5.01.2023).
- Bowar Chad. 2019. History and Styles of Heavy Metal. *Liveabout.com*. <https://www.liveabout.com/what-is-heavy-metal-1756179> (dostęp: 5.01.2023).
- Brandon Seabrook. [b.d.]. *Bandcamp*. <https://brandonseabrook.bandcamp.com/> (dostęp: 10.10.2022).
- Buts Jeroen, Engels Master. *The Thematical and Stylistic Evolution of Heavy Metal Lyrics and Imagery From the 70s to Present Day* [master scriptie]. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/414/985/RUG01-001414985_2010_0001_AC.pdf (dostęp: 5.01.2023).
- Calder Hannan. 2021. Riff Analysis 015 – Krallice „Time Rendered Omni”. *Metal Music Theory*. <https://www.youtube.com/watch?v=CjxSYVv2hbo> (dostęp: 5.01.2023).
- Colpitts John. 2018. Talking with Krallice’s Colin Marston About His Studio, Menegroth. *Bandcamp*. <https://daily.bandcamp.com/features/krallice-colin-marston-menegroth-studios-interview> (dostęp: 10.10.2022).
- Foley Justin. 2014. Colin Marston: Gorguts, Dysrhythmia, Liturgy. *Tape Op*. <https://tapeop.com/interviews/101/colin-marston/> (dostęp: 10.10.2022).
- Freeborn Robert. [b.d.]. „A Selective Discography of Scandinavian Heavy Metal Music”. *Sound Recording Reviews*. Rick Anderson (red). 840–850. https://web.archive.org/web/20120331041210/https://www.areditions.com/journals/notes/66.4Tear/Sound/09_SndRecRevs_pp840-850.pdf (dostęp: 5.01.2023).

- Hunt-Hendrix Hunter. 2009. Transcendental Black Metal. A Vision of Apocalyptic Humanism. <https://static1.squarespace.com/static/57044839b09f95d1f342ce25/t/575201a58a65e24600087b3b/1464992166180/Transcendental+Black+Metal+%28B-MTS+vol.+1+-+Hideous+Gnosis%29+.pdf> (dostęp: 10.10.2022).
- Join Your Idols: Colin Marston. Gorguts. [b.d.]. Basements & Blastbeats. <https://www.blastbeat.us/archive/join-your-idols-colin-marston> (dostęp: 10.10.2022).
- Jute Gyte. [b.d.]. Bandcamp. <https://jutegyte.bandcamp.com/album/unus-mundus-patet> (dostęp: 10.10.2022).
- Krallice. [b.d.]. Bandcamp. <https://krallice.bandcamp.com/> (dostęp: 10.10.2022).
- Lamberton John. 2021. Behold... the Three Hour Conversation with Colin Marston (Episode #24). <https://www.youtube.com/watch?v=RBO8gdSCCyU> (dostęp: 10.10.2022).
- Lunar Space. 2019. Colin Marston (Krallice, Gorguts) Talks Living in NYC, Tour Stories, Being Vegetarian & More. <https://www.youtube.com/watch?v=hNfZuIkPjPE> (dostęp: 10.10.2022).
- Marston Colin. [b.d.]. Discogs. <https://www.discogs.com/artist/600635-Colin-Marston> (dostęp: 10.10.2022).
- Marston Colin. 2011. Encyclopeaedia Metallum. https://www.metal-archives.com/artists/Colin_Marston/8454 (dostęp: 10.10.2022).
- Mathcore Index. 2019. Interview with Behold the Arctopus. <https://www.youtube.com/watch?v=7k4sXhappg4> (dostęp: 10.10.2022).
- Menegroth the Thousand Caves. Resume. <https://thethousandcaves.com/resume.html> (dostęp: 10.10.2022).
- Metal Injection. 2020. Imperial Triumphant: The Making of ‚Alphaville’ In-Studio Documentary. <https://www.youtube.com/watch?v=UU7EljkkUo8> (dostęp: 10.10.2022).
- Oliver Lane. 2012. Exclusive Interview: Colin Marston. Gnartallica. <https://gnartallica.wordpress.com/2012/12/04/exclusive-interview-colin-marston/> (dostęp: 10.10.2022).
- de Pasquale Luca. 2017. The Demiurge of avant-metal. Interview with Colin Marston. Bass, My Fever. <https://bassmyfever.weebly.com/the-demiurge-of-the-avant-metal-interview-with-colin-marston.html> (dostęp: 10.10.2022).
- Scarcity. [b.d.]. Bandcamp. <https://scarcity-nyc.bandcamp.com/album/aveilut>. (dostęp: 10.10.2022).
- Shredders TV. 2021. Colin Marston Ultimate Interview! <https://www.youtube.com/watch?v=IN7AbG9UMGE> (dostęp: 10.10.2022).
- Skowron Zbigniew. 2016. Teoria i estetyka awangardy muzycznej drugiej połowy XX wieku. Warszawa.

Streszczenie

Colin Marston to nowojorski multiinstrumentalista, producent muzyczny oraz założyciel studia Menegroth the Thousand Caves, znajdującego się w dzielnicy Queens. Jego dorobek dzieli się na dwie kategorie: muzyczną – tu można wymienić występy w takich zespołach jak m.in. Behold The Arctopus, Krallice, Gorguts, oraz producencką, w której wśród zespołów współpracujących z Marstonem można wskazać nazwy takie jak Liturgy, Scarcity czy Imperial Triumphant. Artykuł ma na celu przybliżenie dorobku producenckiego Colina Marstona i jego studia w kontekście amerykańskiej awangardy metalowej.

The relation between American avant-garde metal and Colin Marston's Menegroth the Thousand Caves Studio

Abstract

Colin Marston is a New York based music producer and multiinstrumentalist, the founder of Menegroth the Thousand Caves Studio located in Queens borough of New York. His output can be classified into two categories – musical – his contribution to musical projects such as Behold the Arctopus, Krallice, Gorguts, and production – among bands like Liturgy, Scarcity or Imperial Triumphant. The article's main goal is to give a short biography, followed by a deep dive into Marston's producer output in the context of American avant-garde metal.

Słowa kluczowe: awangarda muzyczna, metal awangardowy, Colin Marston, Menegroth the Thousand Caves

Keywords: avant-garde music, avant-garde metal, Colin Marston, Menegroth the Thousand Caves

Bartłomiej Zeidler – studiuje muzykologię na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pracuje jako projektant graficzny. Zainteresowania: amerykańska awangarda metalowa, twórczość francuskich dekadentów i parnasistów (szczególnie Charlesa Baudelaire'a) oraz pisarzy z Europy Środkowo-Wschodniej (Hrabala, Gospodinowa).